

บันทึก

เรื่อง อำนาจในการขุดลอกทางน้ำชลประทานและการจำหน่ายมูลดินที่ได้จากการขุดลอก
ทางน้ำชลประทานตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๕๔๕

กรมชลประทาน ได้มีหนังสือที่ กษ ๐๓๐๒/๑๙๕๕ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ตามที่พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๕๔๕ บัญญัติให้อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจในการขุดลอกทางน้ำชลประทาน ตามมาตรา ๑๕ (๒) และมีอำนาจในการอนุญาตให้บุคคลขุดลอกทางน้ำชลประทาน ตามมาตรา ๓๔ นั้น อธิบดีกรมชลประทานสามารถใช้อำนาจดังกล่าวได้ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น การป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมหรือน้ำแล้ง หรือสามารถใช้อำนาจดังกล่าวตามข้อ ๑๔๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือต้องใช้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ทุกประการ ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง ตะกอนดิน ตะกอนทรายที่ไหลมาทับถมตามธรรมชาติในทางน้ำชลประทาน เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ ฝาย หรือทางน้ำชลประทานใดก็ตาม ถือเป็นวัสดุที่เป็นผลพลอยได้จากการขุดลอกหรือไม่ หรือจะถือเป็นที่ราชพัสดุตามความหมายของพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมชลประทานดังกล่าว โดยได้รับคำชี้แจงจากผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี) ผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมธนารักษ์) และผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมชลประทาน) แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า กรมชลประทานได้ดำเนินการขุดลอกทางน้ำชลประทานเพื่อป้องกันการเกิดอุทกภัย โดยได้ดำเนินการทั้งการขุดเองโดยความควบคุมดูแลของกรมชลประทานและการว่าจ้างเอกชนทำการขุดลอก ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก กรมชลประทานประสงค์จะนำตะกอนดิน ตะกอนทรายที่ขุดลอกได้ไปจำหน่ายให้แก่ผู้ขุดเพื่อหักทอนค่าใช้จ่ายในการขุดลอก แต่มีปัญหว่าการจำหน่ายตะกอนดิน ตะกอนทรายที่ขุดลอกนั้นต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ และจะถือเป็นตะกอนดิน ตะกอนทรายเป็นที่ราชพัสดุที่ต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุหรือไม่ โดยที่ก่อนจะหารือมายังคณะกรรมการกฤษฎีกา กรมชลประทานได้เคยถามปัญหาไปยังกรมธนารักษ์ และคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุแล้ว เรื่องอยู่ระหว่างการพิจารณา กรมชลประทานเกรงว่าจะล่าช้าจึงได้หารือมายังคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อให้พิจารณาปัญหาข้อกฎหมายก่อน ส่วนปัญหาในทางปฏิบัติจะได้รับการปรึกษากับกรมธนารักษ์และสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) พิจารณาแล้วเห็นว่า

พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ มาตรา ๑๕ (๒)^๑ ได้บัญญัติให้อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจในการขุดลอกทางน้ำชลประทานได้ และมาตรา ๑๙^๒ ได้บัญญัติให้อำนาจทั้งมูลดินที่เกิดจากการขุดซ่อมทางน้ำชลประทานในที่ดินใกล้เคียงได้ตามความจำเป็น นอกจากนี้ยังมีมาตรา ๓๔^๓ ได้บัญญัติให้อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจอนุญาตให้ผู้ใดขุดลอกทางน้ำชลประทานได้ แต่มิได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการจัดการมูลดินที่ขุดขึ้นมาจากทางน้ำ ดังนั้น อธิบดีกรมชลประทานจึงมีอำนาจจัดการเกี่ยวกับมูลดินนั้นอย่างไรก็ได้ แต่ถ้ามีการจำหน่ายมูลดินและได้รับเงินค่าตอบแทน จะต้องนำเงินนั้นส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ตามมาตรา ๔^๔ แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พุทธศักราช ๒๔๙๑

สำหรับปัญหาที่ว่าในการขุดลอกทางน้ำชลประทานและนำมูลดินที่ได้จากการขุดลอกไปจำหน่ายจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุฯ หรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯหรือไม่ นั้น เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงว่ากรมชลประทานได้หารือปัญหานี้ไปยังกรมธนารักษ์ และคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิจารณากรณีดังกล่าวตามกฎหมายแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๘) จึงเห็นสมควรให้หน่วยงานดังกล่าวพิจารณาปัญหานั้นก่อนเพื่อประโยชน์แก่การบริหารราชการแผ่นดิน จึงมีมติไม่รับข้อหารือในประเด็นหลังนี้ไว้พิจารณา ตามข้อ ๙ (๒)^๕ ของระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการรับ

^๑ มาตรา ๑๕ เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน อธิบดีมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ปิด กั้นหรือเปิดน้ำในทางน้ำชลประทาน

(๒) ขุดลอก ซ่อมหรือตัดแปลงแก้ไขทางน้ำชลประทาน หรือจัดให้มีสิ่งก่อสร้างขึ้นในทางน้ำชลประทาน

(๓) ห้าม จำกัดหรือกำหนดเงื่อนไขในการนำเรือ แพ ผ่านทางน้ำชลประทานตาม (๑) หรือ (๒) การใช้อำนาจตามมาตรานี้ ให้ปิดประกาศ ณ ชุมมุนชนในท้องถิ่นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่กรณีฉุกเฉิน อธิบดีมีอำนาจดำเนินการไปก่อนได้

^๒ มาตรา ๑๙ ในการขุดลอกซ่อมทางน้ำชลประทาน ถ้าไม่มีที่เก็บมูลดินก็ให้มีอำนาจทั้งมูลดินในที่ดินที่ใกล้เคียงได้ตามความจำเป็น แต่ทั้งนี้ถ้าทำให้เสียหายแก่พืชผลหรือสิ่งปลูกสร้างซึ่งมีอยู่ในขณะนั้นแล้วต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน

^๓ มาตรา ๓๔ ห้ามมิให้ผู้ใดขุดลอกทางน้ำชลประทานอันจะทำให้เสียหายแก่กรมชลประทานหรือปิดกั้นทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔ มาตรา ๔ ภายใต้งบประมาณแห่งมาตรา ๑๓ บรรดาเงินทั้งปวงที่พึงชำระให้แก่รัฐบาลไม่ว่าเป็นภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ เงินกู้หรือเงินอื่นใดหัวหน้าส่วนราชการได้เก็บเงินนั้นมีหน้าที่ควบคุมให้ส่งเข้าบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ ๑ หรือส่งเงินคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอตามกำหนดเวลาและข้อบังคับที่รัฐมนตรีกำหนดโดยไม่หักเงินไว้เพื่อการใด ๆ เลย

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ ข้อ ๙ กรรมการร่างกฎหมายจะไม่พิจารณาให้ความเห็นทางกฎหมายในเรื่องดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) เรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถาบันอื่นที่อยู่แล้วตามกฎหมายและกรรมการร่าง

ปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๒

(ลงชื่อ) อัคราทร จุฬารัตน
(นายอัคราทร จุฬารัตน)
เลขที่การคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๕๐

กฎหมายเห็นว่าสมควรให้มีการดำเนินการตามกฎหมายนั้นก่อนเพื่อประโยชน์แก่การบริหารราชการแผ่นดิน

ฯลฯ

ฯลฯ